

Bijdrage VVD algemene beschouwingen

Voorzitter,

Allereerst dank aan de ambtelijke organisatie en het college voor de steeds beter leesbare stukken en de prettige behandeling van de technische vragen. Met de uitvoering van de motie SDG's is de begroting een stuk 'SMARTer' geworden. We lezen nu in onze begroting per doel heel erg duidelijk welke acties daarbij horen. De volgende stap is de lokale vertaling van de SDG doelen. We kijken er naar uit om hier verder mee aan de slag te gaan, al moet het natuurlijk zowel voor het stellen van onze doelen als voor het monitoren ervan goed uitvoerbaar blijven. Oftewel, we moeten het niet te ingewikkeld maken.

Ontwikkelingen organisatie en verkeer

Het college heeft weer een paar drukke maanden gehad en het ene na het andere dossier wordt opgepakt. Twee van die dossiers wil ik hier even aanhalen omdat de VVD blij is met de manier waarop deze nu worden opgepakt, en dat zijn organisatie en verkeer. Voor de VVD fractie belangrijke onderwerpen waar we in vorige beschouwingen ook aandacht aan hebben besteed. Dus goed om te zien dat hier nu al vorderingen zijn.

Dit voorjaar hebben we aangegeven dat we als raad maar moeilijk grip krijgen op de personele begroting. En op het gebied van organisatie blijven het natuurlijk uitdagende tijden met de krapte op de arbeidsmarkt en de hoge lasten van onze P begroting die door indexeringen nog groter worden. Maar we zijn blij met de organisatorische vernieuwingen die gemeentesecretaris met zijn team oppakt. De organisatie wordt nu denk ik iets eenvoudiger en dat versterkt interne communicatie. We zijn er van overtuigd dat hiermee de kwaliteit van onze organisatie omhoog gaat. En de bijvangst is dat het ook een positieve impact op de interne beheersing. We hopen dan ook dat we dit volgend jaar, of anders over 2 jaar, gaan terugvinden in het accountantsverslag.

Het andere genoemde voorbeeld is verkeer. We gaan straks met zijn allen een nieuw mobiliteitsplan vaststellen. Omdat de fractie van de VVD van mening is dat de veiligheid van onze wegen op sommige plekken te wensen overlaat, zijn we erg blij met het uitgebreide verkeersonderzoek dat aan het nieuwe mobiliteitsplan vooraf gaat. De werkbijeenkomst in september dit jaar was wat ons betreft bijzonder productief en de VVD wil de wethouder bedanken voor de uitgebreide vorm van participatie die is gekozen, namelijk door al onze inwoners persoonlijk aan te schrijven mee te doen aan het onderzoek.

Communicatie

Wel zijn we heel erg benieuwd hoe de communicatie van het mobiliteitsplan verder gaat zodra er knopen moeten worden doorgehakt. Want de heer De Lange schreef namens ADA treffend op onze raadspagina, en dan zeg ik het even in mijn woorden: Dat communicatie aan de voorkant van een proces in onze gemeente altijd erg sterk is, maar aan de achterkant vaak te wensen overlaat.

Meerjarenraming

En voorzitter, dan kom ik bij het minder positieve deel van mijn bijdrage. Want het financiële doorkijkje naar de komende jaren ziet er alles behalve rooskleurig uit. De VVD maakt zich zorgen.

Aanleiding van de situatie waarin we zitten is het afschaffen van de normeringssystematiek bij het rijk, waardoor er veel minder geld van het rijk naar de gemeenten gaat. Voor onze gemeente betekent dat voorlopig een tekort in de meerjarenraming voor de jaren 2026 en 2027 van zo'n 7 miljoen. Gelukkig is compensatie nog onderwerp van gesprek bij het rijk dus laten we hopen dat we zo snel mogelijk meer weten. Maar het is niet ondenkbaar dat de compensatie veel minder is dan 7 miljoen die we voorlopig tekort komen, of dat het rijk met een oplossing komt waarbij onze inwoners flink meer moeten gaan betalen. Dat betekent dat we de komende jaren flink aan de bak moeten.

Wie betaald straks de prijs?

Onze financiële positie staat dus onder druk en onze inwoners dreigen hier straks de dupe van te worden. Dat terwijl de woonlasten van onze inwoner komend jaar ook al met 9,8 procent stijgen. Dat had de VVD graag anders gezien. En waar wij dit voorjaar dan ook nog met de motie OZB voor onze inwoners kwamen, omdat er toen nog wel wat ruimte was over het lopende boekjaar, zijn we nu dichter bij een scenario waarin de lasten voor onze inwoners juist nog verder stijgen. En dat kan toch echt niet de bedoeling zijn?

Helaas hebben we niet genoeg vet op onze botten om de eerste financiële klappen zelf op te vangen. We kunnen deze problemen dus niet te ver voor ons uitschuiven. Onze leningenportefeuille loopt tot 2027 op tot bijna 170 miljoen. Wat al flink meer is dat wij in 1 jaar uitgeven, namelijk 128 miljoen in 2024. En dan komen er ook nog eens uitdagingen op ons af die nog niet of niet volledig in onze begroting zijn benoemd. Denk alleen aan zo'n 16 miljoen voor onderwijshuisvesting de komende 4 jaar. Of de onderzoeken die lopen voor nieuwe huisvesting van het gemeentehuis of het nieuw te ontwikkelen museum. Nu de rente stijgt wordt ook meer en meer duidelijk wat het risico is van zo'n grote leningenportefeuille. Zoals ook goed uitgelegd tijdens de werkbijeenkomst 'Hoe lees ik de begroting?' gaan we de komende jaar flink meer rente betalen. Komend jaar gaan we 17 miljoen aflossen tegen een laag rentetarief en gaan we naar verwachting voor 46 miljoen aan nieuwe leningen aan tegen een veel hoger tarief. En dat heeft niet alleen impact op onze financiële positie. maar hiermee komt ook de uitvoering van onze plannen onder druk te staan. Iedere euro die wij uitgeven wordt namelijk duurder. Daarbij denk ik met name aan het ontwikkelen van onze uitleglocaties. Want naast de extra kosten vanwege de stijgende rente, krijgen projectontwikkelaars ook nog te doen met hogere kosten voor arbeid en bouwmaterialen. Dus hoe gaan we er o.a. voor zorgen dat we gewoon huizen kunnen blijven bouwen?

Voorzitter, we zien dat jongeren zich steeds vaker druk maken om het klimaat. Met name jongeren omdat zij nog veel langer met deze aarde moeten doen. Maar de jongeren van onze gemeente mogen zich net zo goed druk maken om de financiële positie van onze gemeente, want zij zijn het die straks met onze erfenis achter blijven. We moeten niet paniekerig gaan bezuinigen want op de lange termijn kost dat vaak meer dan het oplevert. Maar volgend jaar rond deze tijd moet er een stuk meer duidelijkheid zijn over hoe we de komende jaren gaan aanvliegen.